



Õiguskantsler

Teie 17.02.2018 nr

Meie 21.03.2018 nr 6-1/180383/1801366

Koolituskulude mahaarvamise piirmäär ja laste koolitamine

Austatud avaldaja

Palusite hinnata, kas [tulumaksuseaduses](#) (TuMS) sätestatud koolituskulude maksustatavast tulust mahaarvamise piirmäär on kooskõlas põhiseaduse §-ga 12. Te ei ole rahul sellega, et kõigi tuludeklaratsiooni esitajate kohta kehtib koolituskulude mahaarvamisel ühesugune piirmäär. Märkisite, et lapsevanematele võiks kehtestada iga ülalpeetava kohta eraldi piirmäära, sest vanemad teevad kulutusi ka laste koolitamisele.

Maksumaksja võib oma maksustatavast tulust aastas maha arvata 1200 euro ulatuses eluasemelaenu intresse, koolituskulusid, kingitusi ja annetusi. Eluasemelaenu intresse võib tulust maha arvata kuni 300 eurot (TuMS § 28²). Mahaarvatav summa ei tohi ületada 50% maksumaksja sama maksustamisperioodi Eestis maksustatavast tulust.

Inimeste võimalused mahaarvamisi kasutada on tõepoolest erinevad, kuid vastuolu põhiseadusega selles ei ole. Põhiseadusest ei saa tuletada kohustust kehtestada koolituskulude mahaarvamise piirmäär sõltuvalt laste arvust.

Nimelt on Riigikogul õigus otsustada, milliseid maksuvabastusi ja soodustusi kehtestada ning mil viisil lastega peresid toetada. Lapsevanematele kehtivad muud maksusoodustused ja toetused ning riik rahastab laste haridust.

Mõistagi piirab kõigile ühesugune maksusoodustuse piirmäär ka laste huvihariduse kulude mahaarvamise võimalusi. Ei saa aga tähelepanuta jätta, et seadusandja on lapsevanematele, kellel on kaks ja enam last, ette näinud täiendava maksusoodustuse. Lapsevanemal on õigus oma maksustatavast tulust maha arvata täiendavalt 1848 eurot iga lapse kohta alates teisest lapsest. Samuti maksab riik laste kasvatamisega seotud kulude osaliseks katmiseks peretoetusi. Need toetused on muuhulgas mõeldud ka õppimisega seotud kulutuste osaliseks hüvitamiseks ([perehüvitiste seaduse](#) § 15).

Toetustega aidatakse ka neid peresid, kellel jääb koolituskulude mahaarvamise õigus kasutamata näiteks seetõttu, et nende maksustatav sissetulek on liiga väike ja/või koolituskulusid ei ole võimalik teha.

Võrdleme näiteks aastas kuni 14 400 eurot teenivat lasteta inimest ja sama suure sissetulekuga kahe lapsega vanemat, kes on mõlemad võtnud eluasemelaenu ja teinud koolituskulusid.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Esimene neist saab (sh üldist maksuvaba tulu arvesse võttes) oma tuludest teha mahaarvamisi 7200 euro ulatuses aastas, teine aga alates teisest lapsest kehtiva täiendava maksuvaba tulu tõttu 9048 euro ulatuses.¹ Peale selle makstakse kahe lapse eest lastetoetust 1320 eurot aastas. Ühe lapse vanemat maksustatakse lastetu inimesega ühtemoodi, sest ühe lapse vanemal ei ole õigust täiendavat maksuvaba tulu maha arvata. Teisalt makstakse ühe lapse eest lapsetoetust 660 eurot aastas. Kolme lapse vanemal on õigus maksustatavast tulust maha arvata 10 896 eurot aastas ning kolme lapse eest makstakse lastetoetust ja lasterikka pere toetust 6120 eurot aastas. Lisaks makstakse olenevalt laste arvust ja vanusest lapsehooldustasu. Üksikvanemal on õigus saada ka üksikvanema lapse toetust.²

Kui kolme last kasvatav vanem saaks iga lapse kohta maha arvata koolituskulusid nt 900 eurot aastas³, saaks kolme lapse koolituskuludelt riigilt tuludeklaratsiooni alusel tagasi kõige rohkem 540 eurot aastas. Peretoetused – eriti kolme ja enama lapsega perele makstavad toetused – on kordades suuremad kui summa, mida vanem saaks riigilt tuludeklaratsiooni alusel tagasi, juhul kui koolituskulude mahaarvamisel kehtiks iga lapse kohta eraldi piirmäär. Samuti kehtib täiendava maksuvaba tulu mahaarvamise õigus alates teisest lapsest. Eeltoodut arvestades ei kohelda lapsevanemaid võrreldes lastetute inimestega koolituskulude mahaarvamisel meelevaldselt ebasoodsamalt.

Peale selle on abielus lapsevanematel võimalik ühe abikaasa maksustatavast tulust maha arvamata jäänud lapse koolituskulu jääk üle kanda teisele abikaasale.⁴ Kui lapsevanemad ei ole abielus, ei saa nad koolituskulu mahaarvamata jääki ühelt tuludeklaratsioonilt teisele kanda, kuid koolituskulude mahaarvamise õigus on igal isikul, kes on koolituse eest tasunud. Seega saavad näiteks vabaabielus vanemad omavahel jagada laste koolituskulusid ja vastavalt ka mahaarvamise õigust. Koolituse eest maksmist on kõige lihtsam tõendada pangaülekandega, vajaduse korral saab seda tõendada ka omavaheliste kokkulepetega. Koolituskulu mahaarvamise õigust on võimalik jagada mitme inimese vahel sõltuvalt summast, mida nad koolituse eest on maksnud.⁵

Koolitusega seotud kulud võivad oma maksustatavast tulust maha arvata vanemad, vanavanemad, vend või õde aga ka inimene, kes ei ole koolitatava sugulane (kui ta katab ühe alla 26 aasta vanuse inimese koolituskulud, TuMS § 26 lg 1).

Arvestades, et parlamendil on maksu- ja sotsiaalpoliitilistes küsimustes avar otsustusruum, leian, et tulumaksuseaduses sätestatud koolituskulude mahaarvamise piirmäär ei ole põhiseadusega vastuolus.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristi Lahesoo 693 8409 Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

¹ Võimalikke muid mahaarvamisi, nt pensionifondi sissemaksete mahaarvamise õigust ei ole arvesse võetud.

² Vt <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/et/lapsed-ja-pere/perehuvitiste-liigid>

³ Kuivõrd sageli kasutatakse eluasemelaenu intresside mahaarvamise õigust (300 eurot), lähtutakse näites sellest, et koolituskulude mahaarvamiseks jääb 900 eurot (1200-300), annetusi ja kingitusi maha ei arvata.

⁴ Vt <https://www.emta.ee/et/eraklient/tulu-deklareerimine/koolituskulust>.

⁵ Vt Maksu- ja Tolliameti foorumis selgitust <https://foorum.emta.ee/viewtopic.php?f=162&t=67758>.